

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

A

EPIST. XII.

FACETE de senectute sua narrat, & in villâ se eius admonitum. Admonitum autem sine tristitiâ, nec tristem eam, imò iucundam esse, & vitis minus opportunam. Omnem vitam breuem: sed qualemcumque, vsu faciendam nostram, & manum illi iniucundam. Cottidie dicamus, & censeamus, Vixi.

QVOCVMQVE me verito, argumenta senectutis meae video. Veneram in suburbanum meum, & querebar de impensis aedificij dilabentis: ait villicus, non esse negligentiam suam vitium: omnia se facere, sed villam veterem esse. Haec villa inter manus meas creuit. Quid mihi futurum est, si iam putria sunt aetatis meae saxa? Iratus illi, proximam occasionem stomachandi arripio. Apparet, inquam, has platanos negligi. B nullas habent frondes. quam nodosi sunt, & retorridi rami? quam tristes & squallidi trunci? Hoc non accideret, si quis has circumfoderet, si irrigaret. Iurat per Genium meum, se omnia facere, in nullâ re cessare curam suam: sed illas vetulas esse. Quod inter nos sit, ego illas posueram, ego illarum primum videram folium. Conuersus ad ianuam: Quis est, inquam, iste decrepitus, & merito ad ostium admotus? foras enim spectat. Vnde istunc nactus es? quid te delectauit, alienum mortuum tollere? At ille: Non cognoscis me? inquit. ego sum Felicio, cui solebas sigillaria afferre: ego sum Philofiti villici filius, delicolum tuum. Profecto, inquam, iste delirat. Pupulus, etiam delicolum meum factus est. Prorsus potest fieri. dentes illi cum maxime cadunt. Debeo hoc suburbano meo, quod mihi senectus mea, quocumque aduerteram, apparuit. Complectamur illam, & amemus: plena est voluptatis, si illam scias uti. Gratissima sunt poma, cum fugiunt: pueritiae maximus in exitu decor est: deditos vino potatio extrema delectat, illa quae mergit, quae ebrietati summam manum imponit. Quod in se iucundissimum omnis voluptas habet, in finem sui differt. iucundissima est aetas deuexa iam, non tamen praecipit: & illam quoque in extremam tegulam stantem, iudico habere suas voluptates: aut hoc ipsum succedit in locum voluptatum, nullis egere. Quam dulce est,

EPIST. XII. I. PER GENIUM MEVM.]

Libri serè, Genium suum: nec damnes. Vulgarum iurare, vel adiurare, per Salusem suam & Genium: quem interpretatur Charisius, τὸν ἐκείνου τόχην, cuiusque Fortunam. In Apuleio: Per fortunas Gemiosque vestros. Sed & per alterius Genium, praesertim Principis, aut Domini sui: ut in Propertio.

Exiit Geniumque meum prostratus adorat. Et plura exempla alius iam notata.

2. AD OSTIUM ADMOTVS.] Allusio ad ritum collocandi cadaveris. quod solet ad ostium deponi, pedibus & facie foras versus. Itaque ludit, & ait: Merito iste ianitor est, & ostium seruat: nam mox ita locandus, & efferendus. Virgilius adspexit, lib. VIII.

recipitque ad limina gressum,
Corpus ubi exanimi positum Pallantis.
Plura ego I. Elect. cap. VI.

3. SIGILLARIA ADFERRE.] Dies post Saturnalia, itemque ipsa munera (quia sigillis olim constabant) quae pueris sollenne offerre, Sigillaria dicta. Suetonius Claudij cap. V. Quadraginta aureos in Saturnalia & Sigillaria misisse: atque ibi interpretet. Solent autem maiores minoribus serè mittere, & amatores amatis.

4. PROPECTO INQVAM.] Diuinabam, perfecte.

5. PVPVLVS ETIAM.] Est puer, sine paruis pupus: & conuenit hic, quia faciebat se in deliciis lusbush, Seneca fuisse. Tamen veteres, vetulus: alij, pupulus. Lego autem, & iam, diuulsum.

6. DENTES ILLI.] Iocus iterum. nam & pueris septuennibus dentes cadunt, itemque senibus. Nosser epist. LXXXIII. hac ipsa re ludens: Earinus puer ait nos eandem crism habere: quia utriusque dentes cadunt.

7. SENECTVS MEA.] Non tam grauis, quam ὑπερβύου facit. Vitam vide.

8. CVM FUGIUNT.] Iam cedenia aetati, & abeuntia. ut Vinum fugiens.

9. EXTREMA TEGVLA.] Quasi lapsus vicinam. Nam instabile ibi & suspensum vestigium, in extremis dico tectis. Alij ad guttam adspicium putant, quae casura adhuc ibi pendeat. Sed ego veterem lectionem praeseram, quae est regulâ. Interpretor lineam extremam, quae in Stadiis solita duci, cursui finis. Seneca nosser epist. XLIX. Admoueri lineas lentio: atque ibi vide. Sanè has lineas Graeci etiam vocabant, & Latini Regulas dicebant. Statius:

Ut ruit, atque aequum summisit regula limen.
Etiam Castiodorus III. Variarum. Ait autem hic Seneca, Stantem in extremam regulam: sicut de Ira I. cap. XI. Imperium in extremo stabat. Et alibi: In ultimo gradu positus.

10. FV-

ce est, cupiditates ¹⁰ fugasse ac reliquisse? Molestum est, inquis, mortem ante oculos habere. Primum ista tam iuueni ante oculos debet esse, quam seni: non enim citamur ¹¹ ex censu: deinde nemo tam senex est, ¹² ut improbe vnum diem speret. Vnus autem dies, gradus est vitæ. tota ætas partibus constat, & orbis habet circumductos maiores minoribus. Est aliquis, qui omnes complectatur & cingat: hic pertinet à natali ad diem extremum. est alter, qui annos adolescentiæ excludit. est qui totam pueritiam ambitu suo adstringit. est deinde ipse annus, in se omnia continens tempora, quorum multiplicatione vita componitur. Mensis arctiore præcingitur circulo: angustissimum habet dies gym: sed & hinc ab initio ad exitum venit, ab ortu ad occasum. Ideò Heracletus, cui cognomen Scotinon fecit orationis obscuritas: *Vnus, inquit, dies par omni est.* Hoc alius aliter accepit: dixit enim parem esse horis: nec mentitur. Nam si dies tempus est viginti-quattuor horarum, necesse est omnes inter se dies pares esse: quia nox habet, quod dies perdidit. Alius ait, parem esse vnum diem omnibus similitudine: nihil enim habet longissimi temporis spatium, quod non in vno die inuenias, lucem & noctem, & alternas mundi vices. ¹³ Planiora facit ista nox aliàs contractior, aliàs productior. Itaque ¹⁴ sic ordinandus est dies omnis, tamquam ¹⁵ cogat agmen, & consummet atque expleat vitam. ¹⁶ Pacuuius qui Syriam ¹⁷ vsu suam fecit, cum vino & illis funereis epulis ¹⁸ sibi parentauerat, sic in cubiculum ferebatur à cœnâ, ut inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur: ¹⁹ *βελίονα, βελίονα,* nullo non se die extulit. Hoc quod ille ex malâ conscientiâ faciebat, nos ex bonâ faciamus, & in somnum ituri, læti, hilaresque dicamus, *Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi.* Craftinum si adiecerit Deus, læti recipiamus. Ille beatissimus est & securus sui possessor, qui craftinum sine sollicitudine expectat. Quisquis dixit, Vixi, quotidie ad lucrum surgit. Sed iam debeo epistolam cludere. Sic, inquis, sine vilo ad me peculio veniet? Noli timere: aliquid secum feret. quare aliquid dixi? multum. Quid enim hac voce præclarius, quam illi trado ad te perferendam? *Malum est in necessitate viuere, sed in necessitate viuere, necessitas nulla est.* Quid ni nulla sit? parent vndique ad libertatem C
via

10. FUGASSE AC.] *Mei & Gruteriani, fatigasse. Omnino ita fuit: in cursu scilicet manet: & senex in extremâ lineâ, reliquit à tergo voluptates ac fatigauit.*

11. EX CENSU.] *Et tabulis censualibus, in quibus iuniores senioresque notati, & cuiusque adeo æuum. Talis autem citatio in Militiâ & Dilectâ obtinebat: at non, inquit, in morte.*

12. UT IMPROBE.] *Alij cum negatione, ut non improbe. Vulgatum eligam: & quisque senex, siluâ fronte vnum diem speret: quid si annum cum Catone? Ita enim ille apud Ciceronem: Nemo est tam senex, qui se annum non putet posse viuere.*

13. PLANIORA.] *Quidam Planeta: at scripti ferè, plura; nemq; non, ubi, nox scribitur. Ego concinnem, Plura facit ista non alia, aliàs contractior, aliàs productior. Plures sunt, inquit, dies, at non diuersi: etiamsi spatio disident.*

14. SIC ORDINANDVS DIES.] *Horatij præceptum:*

Omnem crede diem tibi diluxisse supremum. *Musonius: Οὐκ ἔστι τὸν ἐπιπνεῖαν ἡλικίῃ καλῶς εἰδῶτα, μὴ πῶς ἐπιπνεῖαν ἡλικίῃ καλῶς εἰδῶτα: Non est præsentem diem bene transigere, nisi qui proponit velut vitæ illam transigere.*

15. COGAT AGMEN.] *Bendè, à militiâ. nam ultimi sunt agminis coactores. Tamen bonus ille mens, cogat alium.*

16. PACVVIUS.] *Quis ille, quæro. Propriatorne Syriæ fuit? apparet, & quidem annos plures, sub Tiberio: cui hoc proprium, continuare imperia. At nulum ego Pacuuium sub eo Syriæ Præsidem, sed Pomponium, cognomine Flaccum reperio, qui videtur statim à Germanici morte Syriæ præfectus, tenuisque annos circiter tredecim. Nam obiit anno urbis DCCLXXXVI. cepit, ut videtur, DCCLXXIII. Alium equidem illis annis non obseruare memini, qui eam rexerit. At de morte huius, Tacitus v. 1. Annali: Flacco Pomponio Syriæ prælatore defuncto, recitantur Cæsaris litteræ. De electione, Suetonius Tiberij cap. XLII. Huic autem successit mox L. Vitellius, & tenuit ad Catum: ut nec esse quidem alium potuerit, Tiberij principatu, plures illos annos, quam Pomponius: quem tamen non ausim in Senecâ substituere. An si foris Pacuuius ille, non Præsides, sed Procurator Cæsaris, ibi fuit?*

17. VSV SVAM FECERAT.] *Ob diuturnum ibi imperium, ut dixi, & moram.*

18. SIBI PARENTAVERAT.] *Allusum ad conuiuia funerum. sicut ab eodem epist. CXXII. Non conuiuiantur, sed iusta sibi faciunt. Et de Vit. beat. cap. XI. Locus, in quo luxuriæ parentatur.*

19. ΒΕΛΙΟΝΑ.] *Et quibusdam libris, βελίονα. Cicerone ad Atticum: Homini non recta, sed voluptaria quærenti, nonne βελίονα? id est, Vita acta est?*

A via multæ, breues, faciles. Agamus Deo gratias, quòd nemo in vitâ teneri potest. calcare ipsas necessitates licet. Epicurus, inquis, dixit: quid tibi cum alieno? Quod verum est, meum est. perseverabo Epicurum tibi ingerere: vt isti qui in verba iurant, nec quid dicatur aestimant, sed à quo, sciant, quæ optima sunt, esse communia.

EPIST. XIII.

FORMAT pulchrè aduersus fortuita, & robur donat. Maximè autem, ne futurorum metu angamur: incerta ea esse, & posse non euenire. Spe igitur omnem metum temperandum. Deinde illud robustius: Fac & præcipe ventura: à Deo sunt, & in bonum.

MVLTVM tibi esse animi scio, nam etiam antequam instruerem te præceptis salutariibus, & dura vincentibus, satis aduersus fortunam placebas tibi: & multo magis, postquam cum illâ conseruisti manum, viresque expertus es tuas, quæ numquam certam dare fiduciam sui possunt, nisi cum multæ difficultates hinc & illinc apparuerint, aliquando verò & propius accesserint. Sic verus ille animus, & in alienum non venturus arbitrium, probatur: hæc eius obrussa est. Non potest athleta magnos spiritus ad certamen adferre, qui numquam sugillatus est. Ille qui fudit sanguinem suum, cuius dentes crepuerunt sub pugno, ille qui supplantatus aduersarium toto tulit corpore, nec proiecit animum proiectus, qui quoties cecidit contumacior resurrexit, cum magnâ spe descendit ad pugnam. Ergo, vt similitudinem istam prosequar, sæpe iam fortuna supra te fuit: nec tamen tradidisti te, sed subsiliisti, & acrior restitisti. Multum enim adiicit sibi virtus laceffita. Tamen si tibi videtur, accipe à me auxilia quibus munire te possis. Plura sunt, Lucili, quæ nos terrent, quàm quæ premunt: & sapius opinione, quàm re laboramus. Non loquor tecum Stoicâ linguâ, sed hac submissiore. Nos enim dicimus, omnia ista quæ gemitus mugitusque exprimunt, leuia esse, & contemnenda. **C** Omittamus hæc magna verba, sed, dii boni, vera! illud tibi præcipio, ne sis miser ante tempus: cum illa quæ velut imminetia expauiisti, fortasse numquam ventura sint, certè nondum venerint. Quædam ergo nos magis torquent, quàm debeant: quædam antè torquent, quàm debeant: quædam torquent, cum omninò non debeant. Aut augemus dolorem, aut fingimus, aut præcipimus. Primum illud, quia res in controuersia est, & litem contestatam habemus, in præsentia differatur. Quod ego leue dixero, tu grauissimum esse contendes. scio alios inter flagella ridere, alios gemere sub colapho. Postea videbimus, vtrùm ista suis viribus valeant, an imbecillitate nostrâ: illud præsta mihi, vt quoties circumsteterint, qui tibi te miserum esse persuadeant, non quid audias, sed quid sentias cogites. & cum patientiâ tuâ deliberes, ac te ipse interroges, qui tua optimè nosti: Quid est quare isti me complorent? quid est quod trepident, quòd contagium quoque mei timeant, quasi transilire calamitas possit? Est aliquid istic mali? an res ista magis infamis est quam mala? Ipse te interroga: Numquid sine causâ crucior, &

20. NEMO IN VITA TENERI.] *Tragicus:* Eniper vitam nemo non homini potest, At nemo mortem.

21. QVOD VERVM EST.] *Meus ille liber,* Quod securum.

EPIST. XIII. I. INSTRVEREM TE.] *Alij libri* instruere te. *Velim,* instruere.

2. OBRVSSA EST.] *Quidam libri,* Hæc eius probatio obrussa est: è quo possis, probatio & obrussa est. *Sed prius illud interpretatio videtur,* neque enim aliud Obrussa (*Monet e verbum*) quàm auri per ignem examen & depurgatio. *Suetonius Nerone,* cap. XLV. ibi Scholiastæ.

3. SVGILLATVS EST.] *Glosse veteres,* & obrussa.

σδει, Sugillatus. *Iterumq;* Sugillat, & λησται, ὁ πῶ πω αὐτῶν: percutit, vibices facit. *Nam ὁ πῶ πω αὐτῶν proprie sub oculis, & in genis, ἐχυμόματα: quæ pugilibus crebra ab ictu.*

4. QVI FVDIT SANGVINEM.] *Prisci libri,* qui vidit: rectè. *Noster De Pronid. cap. 1 v.* Veteranus cruorem suum spectat, qui scit se sæpe vicisse post sanguinem.

5. MVLTVM ADIICIT SIBI.] *Crescit,* & vt *vetus poeta,* — virefcit vulnere virtus.

6. LITEM CONTESTATAM.] *Nos Stoicæ cum Epicuræis, aliisque quibus Dolor est malum: at nobis Indifferens.*

7. QVÆ